

V Bruseli 15. 9. 2021
COM(2021) 573 final

ANNEX 3

Politický ekosystém Nového európskeho Bauhausu

PRÍLOHA

k

**oznámeniu Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu
hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov**

Nový európsky Bauhaus: krásny, udržateľný, spoločný

Obsah

<i>POLITICKÝ EKOSYSTÉM NOVÉHO EURÓPSKEHO BAUHAUSU</i>	2
1. Zelená dohoda.....	2
1.1. Vlna obnovy.....	2
1.2. Balík návrhov „Fit for 55“.....	3
1.3. Akčný plán pre obehové hospodárstvo.....	3
1.4. Akčný plán nulového znečistenia.....	4
1.5. Stratégia EÚ pre zelenú infraštruktúru.....	4
1.6. Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy.....	4
1.7. Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030.....	4
1.8. Stratégia „z farmy na stôl“.....	4
1.9. Stratégia EÚ pre lesy.....	5
1.10. Stratégia v oblasti textílií.....	5
1.11. Chemikálie – stratégia udržateľnosti.....	5
1.12. Stratégia EÚ pre biohospodárstvo.....	5
1.13. Európsky klimatický pakt.....	6
1.14. Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu.....	6
2. Územné politiky.....	6
2.1. Politika súdržnosti.....	6
2.2. Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ.....	7
3. Kultúrne a kreatívne sektory.....	7
3.1. Nová európska stratégia pre kultúru.....	7
3.2. Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo.....	8
4. Sociálny rozmer.....	8
4.1. Stratégie pre Úniu rovnosti.....	8
4.2. Európsky pilier sociálnych práv.....	8
4.3. Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa a Európska záruka pre deti.....	9
5. Vzdelávanie a zručnosti.....	9
5.1. Európsky vzdelávací priestor.....	9
5.2. Vzdelávanie v oblasti environmentálnej udržateľnosti.....	9
5.3. Európsky program v oblasti zručností do roku 2030.....	10
6. Digitálne desaťročie.....	10
6.1. Digitálny kompas do roku 2030.....	10
6.2. Program Digitálna Európa.....	10
6.3. Akt o správe údajov.....	11
6.4. Balík opatrení v oblasti umelej inteligencie.....	11
7. Výskum a inovácia.....	11
7.1. Horizont Európa.....	11
7.2. Misie programu Horizont Európa:.....	12
8. Priemyselný a podnikateľský rozmer.....	12
8.1. Nová priemyselná stratégia pre Európu.....	12

POLITICKÝ EKOSYSTÉM NOVÉHO EURÓPSKEHO BAUHAUSU

Cieľom Nového európskeho Bauhausu je integrácia **udržateľnosti** so **sociálnou inklúziou** a **estetikou** a ďalšími prvkami **kvality skúseností**. Je preto zo svojej podstaty prierezový a transdisciplinárny už v štádiu návrhu.

Cieľom Nového európskeho Bauhausu je **vytvoriť mosty a prepojenia** medzi disciplínami, miestami a ľuďmi, pričom využíva kolektívnu inteligenciu a poznatky na riešenie zložitosti výziev, ktorým čelíme. **Integrovanými prístupmi** možno takisto optimalizovať vplyvy politik, a to podporou synergií na vzájomné posilnenie.

Nový európsky Bauhaus vychádza z bohatého politického kontextu EÚ, ktorý spája strategické ciele a referenčné body v rôznych rozmeroch, pričom iniciatíva sa bude usilovať o ich integráciu. Hoci sa politické iniciatívy často zameriavajú len na jeden z rozmerov Nového európskeho Bauhausu, mnohé už prispievajú k vytvoreniu priaznivých podmienok pre jeho rozvoj. Cieľom tejto prílohy je predstaviť tieto **príslušné politické rámce**.

1. Zelená dohoda

1.1. Vlna obnovy¹

V oznámení o vlne obnovy COM(2020)662 final sa uvádzajú ciele navrhovaného Nového európskeho Bauhausu. Vo vlne obnovy sa stanovuje viacero relevantných zásad v záujme dekarbonizácie do roku 2050, ako sú: zohľadňovanie životného cyklu a obehovosť, dekarbonizácia a integrácia obnoviteľných zdrojov energie, cenová dostupnosť, energetická efektívnosť na prvom mieste, prísne zdravotné a environmentálne normy, bezpečnosť, prístupnosť, riešenie súbežných

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en.

výziev zelenej a digitálnej transformácie, rešpektovanie estetiky a architektonickej kvality. Za kľúčové prioritné oblasti obnovy sa v nej identifikujú najzraniteľnejšie osoby a budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou v obytných, administratívnych, vzdelávacích a zdravotníckych segmentoch.

Akčný plán vlny obnovy zahŕňa súbor nadväzujúcich iniciatív v rôznych oblastiach politiky. Patrí medzi ne plán na zníženie emisií uhlíka v budovách počas celého životného cyklu do roku 2050 (má sa dokončiť v roku 2023), ktorý v rámci vlny obnovy bude slúžiť ako základ pre budúci vývoj politiky a trhu na dlhé časové obdobie a na všetkých geografických úrovniach – na úrovni EÚ, na vnútroštátnej a miestnej úrovni. Bude založený na zohľadňovaní životného cyklu a osobitne sa v ňom bude prihliadať na potenciál, ktorý má obehovosť pri celkovom znižovaní emisií uhlíka, čím sa podporí dosiahnutie klimatických cieľov. Poskytne víziu a týmto spôsobom určí smerovanie pre sektorové a verejné orgány.

1.2. Balík návrhov „Fit for 55“

Dva prvky balíka návrhov „Fit for 55“ sú z hľadiska Nového európskeho Bauhausu osobitne zaujímavé: smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti a smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov. Oboma sa podporuje transformácia zastavaného prostredia v súlade s klimatickými cieľmi Európskej únie.

Okrem nich prispeje Nový európsky Bauhaus k vykonávaniu legislatívneho balíka „Fit for 55“ tým, že prinesie nové inovatívne nápady na zvýšenie energetickej efektívnosti v zastavanom prostredí, udržateľnú infraštruktúru a integráciu obnoviteľných zdrojov energie a riešenia blízke prírode do zastavaného prostredia. Spája aspekty zmeny klímy a udržateľnosť s kvalitou našich životných skúseností.

1.3. Akčný plán pre obehové hospodárstvo²

Cieľom druhého akčného plánu pre obehové hospodárstvo prijatého v roku 2020 je zvýšiť efektívnosť využívania zdrojov, znížiť stopu spotreby a celkové vplyvy na životné prostredie a klímu. Okrem súboru legislatívnych opatrení sa v ňom uviedol súbor dobrovoľných nástrojov vrátane zeleného verejného obstarávania, environmentálnej značky EÚ a rámca Level(s) s cieľom podporiť udržateľnú výrobu a spotrebu zdrojov a prispieť tak k cieľom Európskej zelenej dohody. Prostredníctvom ukazovateľov rámca Level(s)³ prebieha revízia existujúcich kritérií zeleného verejného obstarávania pre udržateľné budovy, ktoré sú z hľadiska Nového európskeho Bauhausu osobitne dôležité, pričom cieľom je, aby boli pevne založené na koncepciách obehovosti. Rozsah pôsobnosti sa zameriava na typické verejné budovy, ako sú kancelárie, sociálne bývanie a školy, a zahŕňa novopostavené aj obnovené budovy. Kritériá sa týkajú obehovosti, zdravia a pohodlia, odolnosti proti zmene klímy a nákladov na životný cyklus a podporí sa nimi vedúce postavenie verejných obstarávateľov na ceste k udržateľnejším budovám. Táto činnosť prispeje k rozvoju nástroja na sebahodnotenie Nového európskeho Bauhausu s cieľom poskytnúť usmernenie na určenie toho, do akej miery je projekt udržateľný, inkluzívny a estetický. Podniky a spotrebiteľia môžu prispieť k iniciatíve Nový európsky Bauhaus kúpou výrobkov a služieb označených environmentálnou značkou EÚ, ktoré spĺňajú prísne environmentálne normy počas celého

² https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/new_circular_economy_action_plan.pdf.

³ https://ec.europa.eu/environment/levels_en.

životného cyklu. Kritériá environmentálnej značky EÚ sú k dispozícii pre tuhé krytiny, podlahové krytiny na báze dreva, korku a bambusu, farby a laky, textilné výrobky, nábytok a posteľné matrace. V akčnom pláne pre obehové hospodárstvo sa oznámila modernizácia právnych predpisov EÚ o odpadoch a zopakovalo sa, že Komisia zväží stanovenie cieľov v oblasti prípravy na opätovné použitie a recykláciu pre stavebný odpad a odpad z demolácie a jeho zložky z rôznych materiálov.

1.4. Akčný plán nulového znečistenia⁴

V akčnom pláne EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“ sa stanovuje ambícia na zabezpečenie toho, aby znečisťovanie (vrátane znečisťovania interiéru) nepoškodzovalo naše zdravie a ekosystémy. To je zvlášť dôležité na miestach, kde žijeme. Preto sa v ňom uvádzajú hlavné iniciatívy na určenie kľúčových potrieb ekologizácie a inovácie miest a použitie miestnych digitálnych dvojčiat (Local Digital Twins) na zabránenie znečisťovaniu v interiéri, ako aj v exteriéri. Prispieje teda k rozmeru udržateľnosti Nového európskeho Bauhausu.

1.5. Stratégia EÚ pre zelenú infraštruktúru⁵

Zelená infraštruktúra prepája životne dôležité prírodné oblasti s mestskými uzlami a prispieva k obnove a zlepšeniu ich funkčných úloh. Predstavuje základnú koncepciu plánovania smerom k ochrane prírodného kapitálu a zároveň zvýšeniu kvality života, čím zásadne prispieva k udržateľnosti, ktorá je kľúčovým prvkom iniciatívy Nový európsky Bauhaus.

1.6. Európska adaptačná stratégia⁶

Cieľom novej stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy je zvýšiť a urýchliť úsilie EÚ v záujme ochrany prírody, ľudí a živobytia pred nevyhnutnými dôsledkami zmeny klímy. Preto prispieje k rozmeru udržateľnosti Nového európskeho Bauhausu zjednotením integrácie aspektov odolnosti proti zmene klímy do výstavby a obnovy budov a kritickej infraštruktúry. Misia programu Horizont Európa týkajúca sa adaptácie na zmenu klímy je kľúčovým nástrojom vykonávania stratégie. Prispôbené a miestne orientované reakcie a opatrenia, ktoré zahŕňajú úzke zapojenie občanov do ich navrhovania, vývoja a testovania, budú jednou z oblastí, kde možno zosúladiť Nový európsky Bauhaus aj politiku v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

1.7. Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030⁷

V stratégii EÚ v oblasti biodiverzity sa zdôraznili mnohé výhody zelených mestských priestranstiev vrátane zelených striech a stien, ktoré sú hlavným prvkom iniciatívy Nový európsky Bauhaus pre ich významný príspevok k udržateľnosti aj pre ich estetický aspekt. Najnovšie opatrenia na obmedzenie pohybu v dôsledku pandémie COVID-19 nám ukázali hodnotu zelených mestských priestranstiev pre našu fyzickú a duševnú pohodu. Vegetácia navyše pomôže schladiť mestské oblasti a znížiť vplyv prírodných katastrof. Vykonávaním stratégie biodiverzity a zavedením riešení blízkych prírode v praxi sa prispieje k Novému európskemu Bauhausu, keďže príroda vytvára najefektívnejší, najudržateľnejší a jednoznačne najestetickjší dizajn.

⁴ COM(2021) 400: https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en.

⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm.

⁶ Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, COM(2021) 82 final.

⁷ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_sk.

1.8. Stratégia „z farmy na stôl“⁸

Cieľom stratégie „z farmy na stôl“ je zabezpečiť, aby boli potravinové systémy spravodlivé, zdravé a šetrné k životnému prostrediu. Usiluje sa o zabezpečenie toho, aby mal každý prístup k dostatočnému množstvu bezpečných, výživných a udržateľných potravín, a o zníženie potravinových strát a predchádzanie vzniku odpadu. Stratégia „z farmy na stôl“ prispieva k cieľom Nového európskeho Bauhausu v oblasti udržateľnosti a inklúzie, napríklad prostredníctvom mestských potravinových systémov, jedlých záhrad a obehových potravinových systémov.

1.9. Stratégia EÚ pre lesy⁹

Cieľom stratégie EÚ pre lesy sú väčšie, zdravšie a rôznorodejšie lesy než v súčasnosti, najmä na ukladanie a sekvestráciu oxidu uhličitého, zastavenie straty biotopov a druhov a plnenie sociálno-ekonomických funkcií lesov počas nasledujúcich desaťročí. Takisto sa v nej uvádza, že pri budovaní udržateľného a klimaticky neutrálneho hospodárstva zabezpečujeme optimálne využívanie dreva v súlade so zásadou kaskádového využívania. To znamená, že drevo by sa malo využívať na výrobu materiálov a výrobkov s dlhou životnosťou čo najviac. Súčasný malý trhový podiel dreva ako stavebného materiálu sa musí zvýšiť, čím sa nahradia energeticky náročné materiály a materiály z fosílnych zdrojov. Na rozsiahle zavedenie tohto sektora v praxi bude potrebný ďalší výskum a inovácia v oblasti bezpečného stavebného materiálu na báze dreva s dlhou životnosťou. Zahŕňa to drevo v stavebníctve, ktoré bude v rámci iniciatívy Nový európsky Bauhaus zohrávať svoju úlohu.

1.10. Stratégia v oblasti textílií¹⁰

Touto stratégiou sa zmení spôsob výroby, používania a opätovného používania textílií. Mladšie generácie budú zohrávať osobitnú úlohu pri prepájaní generácií, pretvorení nášho textilného priemyslu a podpore inovácie a podnikania. Tento cieľ sa stimuluje podporou nových obchodných modelov v záujme trvácnosti, opraviteľnosti a možnosti delenia sa, vývoja inovatívnych materiálov, zhodnocovania materiálov na nábytok alebo stavebné výrobky v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a so zásadami Nového európskeho Bauhausu, s demonštračnými projektmi a projektmi na zvyšovanie informovanosti financovanými prostredníctvom programov financovania EÚ, ako sú LIFE a Horizont Európa.

1.11. Chemikálie – stratégia udržateľnosti¹¹

Obyvatelia EÚ vyjadrujú vážne obavy v spojitosti so škodlivými chemikáliami a súvisiacimi dôsledkami pre zdravie a životné prostredie. Materiály a výrobky používané v stavebníctve na navrhovanie interiérov a exteriérov, textílie, nízkouhlíková mobilita, batérie, veterné turbíny, obnoviteľné zdroje energie a spotrebné výrobky zahŕňajú širokú škálu chemikálií, pričom nemálo z nich je škodlivých a môžu mať vplyv na kvalitu nášho života. Opatrenia v rámci oznámenia „Chemikálie – stratégia udržateľnosti: Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok“ sú zamerané na lepšiu ochranu občanov a životného prostredia a na podporu chemikálií a materiálov,

⁸ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en.

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12674-Forests-new-EU-strategy_sk.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles_sk.

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en.

ktoré sú bezpečné a udržateľné už v štádiu návrhu, a to vypracovaním príslušných kritérií na podporu zelenej transformácie, čím sa zabezpečí aj to, že budovy, infraštruktúry a iné výrobky budú v budúcnosti bezpečnejšie a budú prispievať k udržateľnej budúcnosti a znižovaniu celkovej environmentálnej stopy.

1.12. Stratégia EÚ pre biohospodárstvo¹²

Biohospodárstvo hľadá nové spôsoby výroby a spotreby zdrojov, pričom rešpektuje hranice našej planéty a odkláňa sa od lineárneho hospodárstva založeného na rozsiahlom využívaní fosílnych a nerastných zdrojov. Obnoviteľné biologické materiály a zelené prostredie môžu prispieť k: 1. dosiahnutiu uhlíkovej neutrality, obehovosti a cieľov udržateľnosti; 2. tvorbe zamestnanosti, najmä pracovných miest a živobytia vo vidieckych oblastiach, a 3. kvalite života obyvateľov (napr. z hľadiska stavebných materiálov sa drevo považuje za esteticky príjemné, zmierňuje stres a má dobré akustické vlastnosti).

1.13. Európsky klimatický pakt¹³

Nový európsky Bauhaus je úzko prepojený s Európskym klimatickým paktom. Ide o celoúnijnú iniciatívu ako pozvánku jednotlivcom, komunitám a organizáciám zapojiť sa do opatrení v oblasti klímy a vytvoriť ekologickejšiu Európu. Pakt podnecuje prísluby, meria pokrok a uľahčuje diskusiu medzi rôznymi účastníkmi dodávateľského reťazca súvisiaceho s obnovou. Prostredníctvom programu Horizont Európa bude s občanmi spoluvytvárať možné riešenia a koncipovať nápady, ktoré môžu prispieť k Novému európskemu Bauhausu. Európsky klimatický pakt už má viac ako 500 ambasádorov¹⁴, ktorí urýchlia opatrenia v oblasti klímy, čím prispievajú k určitým oblastiam, na ktoré sa upozornilo v Novom európskom Bauhause.

1.14. Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu¹⁵

V stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu sa stanovuje koncepcia toho, ako môže dopravný systém EÚ dosiahnuť zelenú a digitálnu transformáciu a stať sa odolnejším proti budúcim krízam. Táto stratégia prispieva k Novému európskemu Bauhausu tým, že dopravu stavia do pozície kľúčového nástroja na zabezpečenie sociálnej interakcie, a zblížovaním ľudí a regiónov v Európe. Takisto sa v nej predstavujú riešenia, ako zvýšiť udržateľnosť dopravy a mobility, čím sa prispeje k tomu, aby boli naše veľkomestá a mestá zdravšími miestami na život. V súlade so zásadou inkluzívnosti Nového európskeho Bauhausu je jej cieľom zabezpečiť aj to, aby bola mobilita prístupnejšia a cenovo dostupnejšia pre všetkých vrátane osôb so zníženou pohyblivosťou.

2. Územné politiky

2.1. Politika súdržnosti

Politika súdržnosti je kľúčovým nástrojom na podporu zelenej a spravodlivej transformácie v mestách a regiónoch v celej Európe, čím prispieva k Európskej zelenej dohode a k vlne obnovy. Keďže politika súdržnosti sa vykonáva v rámci zdieľaného riadenia, poskytuje významný potenciál a príležitosť pre začlenenie Nového európskeho Bauhausu do ekosystémov rozvoja miest

¹² https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_en.

¹³ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/pact_sk.

¹⁴ https://europa.eu/climate-pact/ambassadors/meet-our-ambassadors_sk.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52020DCo789>.

a regionálneho rozvoja a pre ďalšie zapojenie vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov. Vďaka integrovanému územnému rozvoju podporovanému politikou súdržnosti a špecializovanými nástrojmi sa zainteresovaným stranám na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni umožňuje uplatňovať zásady Nového európskeho Bauhausu na investície s ohľadom na územný rozmer. Okrem toho politika súdržnosti poskytuje jedinečnú príležitosť na vytvorenie nových riešení prostredníctvom cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce.

Podporou udržateľného rozvoja miest prostredníctvom povinného vyčlenenia prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (8 % celkových prostriedkov pridelených jednotlivým štátom) a Európskej mestskej iniciatívy (400 miliónov EUR) na mestské oblasti sa poskytujú možnosti riešenia zložitých mestských výziev, ktoré si vyžadujú interdisciplinárne politické reakcie na zelenú transformáciu spolu so zásadami Nového európskeho Bauhausu, a to podporovaním miestne orientovaného, integrovaného a inkluzívneho prístupu a zapojenia miestnych zainteresovaných strán.

Okrem toho sa očakáva, že v rámci politiky súdržnosti sa v období 2021 – 2027 investuje viac ako 100 miliárd EUR do projektov týkajúcich sa klímy a životného prostredia. Navyše sa v rámci nej bude financovať výskum v oblasti ekologizácie hospodárstva. Pokiaľ ide o investície do budov, prostredníctvom politiky súdržnosti sa môžu podporovať projekty zamerané na verejné budovy, bytové domy a „sociálne bývanie“. Politika súdržnosti môže takisto pomôcť regiónom podporiť výskum, vývoj a inováciu v stavebníctve a sektore budov a podporiť vývoj nových materiálov a riešení pre cenovo dostupnú a trvácnu obnovu.

2.2. Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ

V oznámení Komisie o dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti EÚ sa identifikujú hlavné výzvy, ktorým čelia vidiecke oblasti, a zdôrazňujú sa dostupné príležitosti.

Vízia sa zameriava na riešenie týchto výziev a tým, že vychádza z nových príležitostí vyplývajúcich zo sociálne udržateľnej zelenej a digitálnej transformácie a zo získaných poznatkov z pandémie COVID-19, a identifikovaním prostriedkov na zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach sa ňou dosahuje vyvážený územný rozvoj a stimulácia hospodárskeho rastu. Na základe prognóz a rozsiahlych konzultácií s občanmi a ďalšími aktérmi vo vidieckych oblastiach sa vo vízii navrhuje vidiecky pakt a akčný plán pre vidiek, ktorých cieľom je, aby sa naše vidiecke oblasti stali silnejšími, prepojenými, odolnými a prosperujúcimi. Vyzýva sa v nej k tomu, aby sa v rámci všetkých fondov spolupracovalo na udržateľnom rozvoji vidieckych oblastí.

Hlavná iniciatíva v rámci navrhovaných opatrení týkajúca sa podpory vidieckych obcí pri energetickej transformácii a v boji proti zmene klímy zahŕňa opatrenia na zlepšenie kvality bývania vo vidieckych oblastiach a iných budov a podporuje využívanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na financovanie vlny obnovy, ktorá osobitne súvisí s iniciatívou Nový európsky Bauhaus.

3. Kultúrne a kreatívne odvetvia

3.1. Nová európska stratégia pre kultúru¹⁶

Jednou z hlavných zásad Novej európskej stratégie pre kultúru a pracovného plánu Rady pre kultúru na roky 2019 – 2022 je príspevok kultúry k udržateľnému sociálnemu a hospodárskemu rozvoju. Odráža sa to vo viacerých aktívnych expertných skupinách členských štátov koordinovaných Komisiou (pre vysokokvalitnú architektúru, kultúrne dedičstvo a zmenu klímy a kultúrny rozmer udržateľného rozvoja), zatiaľ čo iné expertné skupiny sa zaoberajú širším ekosystémom (pracovné podmienky umelcov, rodová rovnosť...). V rámci Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) sa okrem toho zriadi znalostné a inovačné spoločenstvo osobitne v oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu. Ďalším strategickým cieľom tejto stratégie je využiť silu kultúry a kultúrnej rozmanitosti v záujme sociálnej súdržnosti a dobrého životného pocitu. Stratégia teda prispieva k cieľom a trom rozmerom Nového európskeho Bauhausu.

3.2. Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo¹⁷

V európskom rámci ako posolstve Európskeho roka kultúrneho dedičstva 2018 sa prostredníctvom 60 opatrení zdôrazňuje potenciál kultúrneho dedičstva pri posilňovaní sociálneho kapitálu, podpore hospodárskeho rastu a zabezpečovaní environmentálnej udržateľnosti. Kultúrne dedičstvo a historické budovy, ktoré sú charakteristickou časťou nášho (zastavaného) prostredia, môžu prispieť k dosiahnutiu cieľov Nového európskeho Bauhausu v oblasti inkluzívneho, krásneho a udržateľného rozvoja.

4. Sociálny rozmer

4.1. Stratégie pre Úniu rovnosti

Európska komisia sa aktívne zapája do vytvárania Únie rovnosti. V osobitných stratégiách¹⁸ sa stanovujú mechanizmy a opatrenia na vytvorenie podmienok pre všetkých, aby mohli žiť a mohlo sa im dať bez ohľadu na rozdiely na základe pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Okrem cielených opatrení bude zásadným faktorom pre vytvorenie Únie rovnosti aj lepšie začlenenie rovnosti a prístupnosti do všetkých príslušných politík, právnych predpisov a programov financovania EÚ vrátane Nového európskeho Bauhausu.

V stratégii v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030¹⁹ sa zdôrazňuje, že prístupnosť zastavaného a virtuálneho prostredia je nevyhnutným predpokladom, aby osoby so zdravotným postihnutím mohli žiť nezávisle a plnohodnotne sa zúčastňovať na všetkých aspektoch života. Prístupnosť je takisto kľúčovým prvkom udržateľnosti budov, vďaka čomu sú inkluzívnejšie, užitočné pre rozmanitejšiu skupinu ľudí a trvácnejšie, keďže sú lepšie prispôsobené meniacim sa

¹⁶ [EUR-Lex - 52018DC0267 - SK - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

¹⁷ [Európsky akčný rámec pre kultúrne dedičstvo – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Stratégia EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025, strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030, stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb a stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>.

potrebám starnúcich obyvateľov. Pre Nový európsky Bauhaus je relevantný aj cieľ stanovený v strategickom rámci EÚ pre Rómov, ktorým je zlepšenie skutočného rovnakého prístupu k primeranému nesegregovanému bývaniu a základným službám do roku 2030.

4.2. Európsky pilier sociálnych práv²⁰

V akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv stanovila Komisia ambiciózny cieľ, ktorým je znížiť v EÚ do roku 2030 počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením aspoň o 15 miliónov vrátane aspoň 5 miliónov detí. Nový európsky Bauhaus prispeje k podpore sociálnej inklúzie presadzovaním zásad prístupnosti, a to nielen pokiaľ ide o fyzickú prístupnosť, ale aj prístup k informáciám a rozhodovacím procesom. Osobitná pozornosť sa bude venovať aj opatreniam súvisiacim s cenovou dostupnosťou. Obe iniciatívy sú preto úzko prepojené.

4.3. Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa²¹ a Európska záruka pre deti²²

Boj proti chudobe detí a podpora inkluzívnych spoločností zohľadňujúcich potreby detí, systémov zdravotnej starostlivosti a vzdelávacích systémov sú kľúčovými prvkami stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa, ako aj Nového európskeho Bauhausu. V stratégii sa uvádza, že každé dieťa má od svojho najskoršieho štádia života právo na primeranú životnú úroveň, pričom sa zdôrazňuje, že deti z rodín s nízkymi príjmami sú vystavené vyššiemu riziku závažnej deprivácie v oblasti bývania alebo preplnenia obydlií a sú viac vystavené riziku bezdomovectva. V odporúčaní Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti, sa členské štáty vyzývajú, aby všetkým deťom ohrozeným chudobou alebo sociálnym vylúčením zaručili účinný prístup k primeranému bývaniu (ako aj k niekoľkým ďalším kľúčovým službám, pričom niektoré z nich by mali byť bezplatné). Národné akčné plány na vykonávanie Európskej záruky pre deti by sa mali vzťahovať na obdobie do roku 2030 a mali by sa kombinovať s plánmi zameranými na územnú transformáciu v rámci zelenej dohody.

5. Vzdelávanie a zručnosti

5.1. Európsky vzdelávací priestor

Koalícia pre vzdelávanie v oblasti zmeny klímy²³ sa usiluje o spoločné vytvorenie komunity participatívneho vzdelávania na podporu zmien potrebných na dosiahnutie klimaticky neutrálnej spoločnosti. Koalícia pre vzdelávanie v oblasti zmeny klímy môže prostredníctvom svojej online platformy a vo všeobecnosti prostredníctvom interakcie svojej komunity organizovať diskusie a participatívne výzvy („prísľuby“) týkajúce sa priorit súvisiacich s Novým európskym Bauhausom. Koalícia pre vzdelávanie v oblasti zmeny klímy môže konkrétne podnecovať akcie podporujúce vzájomné obohacovanie medzi zelenými školami ako fyzickými štruktúrami a všetkými ostatnými prvkami vzdelávacieho prostredia (inovačné pedagogické postupy, projektové učenie, medzipredmetové tímy učiteľov atď.).

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_sk.

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0142>.

²² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.223.01.0014.01.SLK&toc=OJ%3AL%3A2021%3A223%3AATOC.

²³ <https://education-for-climate.ec.europa.eu/en>.

Aliancie európskych univerzít²⁴ môžu prispieť k Novému európskemu Bauhausu tým, že povzbudia študentov z rôznych odborov a krajín, aby spolupracovali s architektmi, umelcami, inžiniermi a dizajnérmi na dosiahnutí udržateľnosti. Budú podporovať aj celoinštitucionálny prístup, v ktorom je udržateľnosť zakotvená vo všetkých činnostiach, v súlade s Novým európskym Bauhausom.

5.2. Vzdelávanie v záujme environmentálnej udržateľnosti

Návrh odporúčania Rady týkajúci sa vzdelávania v oblasti environmentálnej udržateľnosti sa plánuje koncom roka 2021. Jeho cieľom je podporiť integráciu zelenej transformácie a udržateľnosti do všetkých fáz a stupňov vzdelávania a odbornej prípravy vrátane škôl, vysokoškolského vzdelávania a odborného vzdelávania.

Erasmus+ poskytuje rôzne možnosti podpory akcií v oblasti školského a vysokoškolského vzdelávania týkajúcich sa vzdelávania v oblasti environmentálnej udržateľnosti vrátane podpory celoinštitucionálnych prístupov k udržateľnosti, ako aj tvorivosti a inovácie v súlade s Novým európskym Bauhausom.

5.3. Európsky program v oblasti zručností do roku 2030²⁵

Kombinované účinky rýchlej technologickej zmeny, digitalizácia, zmena klímy, demografické trendy a nové formy práce si vyžadujú inovatívne nápady s cieľom zabezpečiť, aby sa vzdelávanie a odborná príprava nielen prispôsobili zmene, ale aby zároveň boli v popredí pri zvládaní tejto zmeny a boli jej hnacou silou. Európsky program v oblasti zručností bude mať zásadný význam pre vykonávanie Nového európskeho Bauhausu, keďže jeho cieľom je zvýšiť relevantnosť zručností v EÚ s cieľom posilniť udržateľnú konkurencieschopnosť, zabezpečiť sociálnu spravodlivosť a vybudovať našu odolnosť, pričom sa v ňom zdôrazní právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie. Je teda pevne zakotvený v Európskej zelenej dohode, novej digitálnej stratégii a novej priemyselnej stratégii a stratégii pre MSP, keďže zručnosti majú pre ich úspešnosť kľúčový význam. Navyše sa ním podporuje aj návrh odporúčania Rady s názvom Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí.

6. Digitálne desaťročie

6.1. Digitálny kompas do roku 2030²⁶

V nadväznosti na stratégiu formovania digitálnej budúcnosti Európy, v ktorej sa stanovuje program reformy politiky, ako aj v nadväznosti na akt o správe údajov, akt o digitálnych službách, akt o digitálnych trhoch, akt o umelej inteligencii a stratégiu kybernetickej bezpečnosti sa digitálne desaťročie zameriava na premietnutie digitálnych ambícií EÚ do roku 2030 – byť digitálne suverénny v otvorenom a prepojenom svete a presadzovať digitálne politiky, ktoré ľuďom a podnikom umožňujú vytvoriť udržateľnú a prosperujúcejšiu digitálnu budúcnosť zameranú na človeka – do konkrétnych podmienok. Ciele, ktoré sú vymedzené na urýchlenie poskytovania prierezových digitálnych technológií a služieb (zručnosti, pripojiteľnosť, digitalizácia podnikov a verejných služieb), prispievajú k reakcii na výzvy, ktoré sa identifikovali v Novom európskom

²⁴ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_sk.

²⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=sk>.

²⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_sk.

Bauhause (pripojiteľnosť, digitálna priepasť, prepojenie miestnej a globálnej úrovne). Hlavným cieľom digitálneho desaťročia je mobilizácia a posilnenie európskych centier digitálnych inovácií. Očakáva sa, že približne 200 centier v rámci siete sa zameria aj na sektor stavebníctva alebo kreatívny a umelecký sektor. Tieto centrá sa zmobilizujú v kontexte Nového európskeho Bauhausu s cieľom vytvoriť udržateľné, inkluzívne, skutočné a virtuálne prostredia a skúsenosti.

6.2. Program Digitálna Európa

Novovytvorený program Digitálna Európa poskytne strategické financovanie na urýchlenie hospodárskej obnovy a formovania digitálnej transformácie európskej spoločnosti a hospodárstva, a to najmä prostredníctvom vývoja a rozsiahleho využívania digitálnych technológií.

Programom Digitálna Európa sa podporia najmä participatívne prístupy a zavádzanie infraštruktúr pre inteligentné komunity, ktoré prispievajú k vykonávaniu NEB. Podpora miestnych digitálnych dvojčiat môže pomôcť rozvíjať participatívne územné plánovanie pre ekologickejšie a udržateľné prostredie na život. Programom Digitálna Európa sa okrem toho podporí niekoľko zariadení na testovanie a experimentovanie zameraných na umelú inteligenciu, čo pomôže rozvíjať inováciu aj v zdravotníckych a inteligentných komunitách.

Viacere digitálne iniciatívy prostredníctvom programu Kreativná Európa, siete Europeana alebo programu S+T+ARTS pomôžu prepojiť digitálnych inovátorov s tvorcami (umelcami, správcami miest a projektantmi mestského rozvoja, sektorom zdravotníctva), čo prispeje k úspechu NEB.

6.3. Akt o správe údajov

Komisia v novembri 2020 navrhla akt o správe údajov, ktorým sa stanovuje rámec pre zdieľanie údajov a správu dátových priestorov. Tým sa poskytne právny rámec, vďaka ktorému bude možné zhromažďovať a využívať viac údajov na výstavbu budov budúcnosti šetrnejších k životnému prostrediu a s čo najmenšou alebo nulovou uhlíkovou stopou, ako aj spoliehať sa na tieto údaje pri vytváraní takýchto budov.

6.4. Balík opatrení v oblasti umelej inteligencie

Prostredníctvom balíka opatrení v oblasti umelej inteligencie, ktorý bol prijatý v apríli 2021, Komisia položila základ prvého právneho rámca pre umelú inteligenciu v EÚ a okrem toho s členskými štátmi spustila koordinovaný plán. Cieľom balíka je zaručiť bezpečnosť a základné práva ľudí a podnikov a zároveň pritom posilniť zavádzanie umelej inteligencie, investície a inováciu v tejto oblasti v celej EÚ. Využívanie umelej inteligencie bude kľúčovým prvkom nových obchodných modelov, ktoré sa budú vyvíjať v rámci Nového európskeho Bauhausu, a zdrojom inovatívnych digitálnych riešení pre personalizované prístupy, pričom sa zachová optimálna rovnováha s estetikou, ako aj snaha pracovať s prírodou a obnoviť s ňou spojenie.

7. Výskum a inovácie

7.1. Horizont Európa²⁷

Program Horizont Európa bude podporovať zelenú transformáciu Európy založenú na konkurencieschopných európskych hodnotových reťazcoch v oblasti priemyslu a služieb. Takáto

²⁷ <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/3c6ffd74-8ac3-11eb-b85c-01aa75ed71a1>.

transformácia si vyžaduje značné úsilie zamerané na interdisciplinárny výskum a inováciu v oblasti čistých technológií a sociálnej transformácie, ktoré podporuje aj Nový európsky Bauhaus. Výskum a inovácia určia rýchlosť, akou sa táto transformácia môže uskutočniť, čo bude mať priamy vplyv na dôsledky a súvisiace prínosy, ako je lepšia kvalita ovzdušia, vyššia zamestnanosť, sociálna inklúzia, udržateľné riadenie zdrojov a nižšia závislosť od fosílnych palív. Všetky tieto opatrenia budú prínosom pre spoločnosť a občanov, keďže ponúknu riešenia, ktorými sa riešia výzvy našich čias. Spolupráca a tvorivosť – najmä vedecká, sociálna a technologická – sú základom mieru a prosperity pre všetkých. Výskum a inovácia môžu takisto zohrávať úlohu pri šírení Nového európskeho Bauhausu za hranicami EÚ prostredníctvom globálneho prístupu k výskumu a inovácii²⁸, napríklad výmenou informácií o normách, najlepších postupov a nových nápadov.

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) prostredníctvom svojich znalostných a inovačných spoločenstiev realizuje činnosti spájajúce vedomostný trojuholník vzdelávania, výskumu a inovácie s cieľom dosiahnuť ciele Nového európskeho Bauhausu. Európsky inovačný a technologický inštitút prostredníctvom svojho miestne orientovaného modelu intervencie a svojho ekosystému viac než 2 000 partnerov so sídlom v celej EÚ spolupracuje s občanmi a zvyšuje informovanosť o Novom európskom Bauhause, podporuje nové podnikateľské nápady, ktoré integrujú zásady Nového európskeho Bauhausu, a urýchľuje rast startupov súvisiacich s Novým európskym Bauhausom.

7.2. Misie programu Horizont Európa²⁹:

S cieľom podporiť ambiciózne, odvážne, dlhodobý výskum a inováciu sa v rámci programu Horizont Európa navrhuje päť misií. Ide o: 1. 100 klimaticky neutrálnych miest do roku 2030 – občania občanom; 2. Európa odolná proti zmene klímy: príprava Európy na narušenia klímy a zrýchlenie transformácie na spravodlivú Európu odolnú proti zmene klímy do roku 2030; 3. Staráť sa o pôdu znamená starať sa o život; 4. Misia Starfish 2030: obnova našich oceánov a vôd a 5. Boj proti rakovine: uskutočniteľná misia. Tieto misie sú zamerané na vytváranie rozsiahlych európskych verejných statkov s cieľom riešiť hlavné systémové výzvy. Cieľom misií je podobne ako v prípade Nového európskeho Bauhausu inšpirovať verejnosť a zaujať jej predstavivosť, spolupracovať s občanmi a so zainteresovanými stranami a rozvíjať nápady, prototypy, výrobky a riešenia na podporu zelenej a digitálnej transformácie. Okrem zavádzania vlajkových demonštračných projektov Nového európskeho Bauhausu sú misie zamerané na mestá a adaptáciu na zmenu klímy veľkým prísľubom pre ďalší rozvoj synergii s Novým európskym Bauhausom. V rámci misie Mestá sa zavedie osobitné opatrenie s cieľom zahrnúť zásady a hodnoty Nového európskeho Bauhausu do vypracúvania zmlúv o klíme v meste.

8. Priemyselný a podnikateľský rozmer

8.1. Nová priemyselná stratégia pre Európu³⁰

Priemysel a podniky sú dôležitými aktérmi pri rozvíjaní infraštruktúry, výrobkov a služieb, ktoré umožňujú realizáciu prvkov Nového európskeho Bauhausu a prispievajú k nej v celej Európe i mimo nej.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/files/communication-global-approach-research-and-innovation_en.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en.

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=SK>.

Európska komisia aktualizovala svoju priemyselnú stratégiu v máji 2021 s cieľom zabezpečiť, aby sa v rámci našich priemyselných ambícií zohľadnili nové okolnosti vyplývajúce z krízy spôsobenej pandemiou COVID-19, a zároveň zabezpečiť, aby európsky priemysel mohol byť lídrom pri transformácii na zelené, digitálne a odolné hospodárstvo. Na dosiahnutie tohto cieľa budú kľúčovú úlohu zohrávať plány transformácie týkajúce sa 14 identifikovaných ekosystémov. Ekosystém stavebníctva bol zaradený medzi priority na realizáciu tejto transformácie, ktorá bude vychádzať z plánu spoločne vytvoreného so zainteresovanými stranami a s rôznymi útvarmi Komisie prostredníctvom fóra na vysokej úrovni pre stavebníctvo.

Plán transformácie ekosystému stavebníctva je pre Nový európsky Bauhaus dôležitý, pretože sa zameriava na udržateľnosť s cieľom pomôcť lepšie chrániť ľudí a životné prostredie, a to podporovaním inovácie a ľudí s vyššou úrovňou zručností a rozvíjaním bezpečných a udržateľných alternatív alebo udržateľnosti stavebných výrobkov a zlepšovania energetickej efektívnosti a environmentálnych vlastností budov. Okrem stavebníctva sú pre Nový európsky Bauhaus relevantné najmä priemyselné ekosystémy „blízkosť, sociálne hospodárstvo a civilná bezpečnosť“, „kultúrny a kreatívny priemysel“, „cestovný ruch“ alebo „textilný priemysel“, ktoré boli identifikované v rámci priemyselnej stratégie. Zelená a digitálna transformácia v týchto ekosystémoch podporená nadchádzajúcimi plánmi transformácie môže vo veľkej miere prispieť k presadzovaniu hodnôt Nového európskeho Bauhausu konkrétnym spôsobom a v rámci rôznych hodnotových reťazcov.